

Ngaa Taputapu

Ko ngaa taputapu tirohanga maatanga ka horaina mai e te Kaiwhakarite o te Huihuinga o Te Moana o Tiikapa. Me mau mai e ia kura toona paepae takai, rongooa hoki, me teetehi wiihara hei whakamahi maa te kaiako.

Maa ia tangata e mau mai:

- he kaakahu mahana, pareua hoki
- he huu ka taea te rumaki ki te wai, ki te paru (he rawe te kamupuutu, te huu omaoma raanei, ehara ngaa jandal i te huu pai)
- he huu he kaakahu hei kuhunga moo te tangata, he peeke kirihou hei hoatutanga maa ngaa kaakahu maakuu, paruparu hoki
- he pani tiikaakaa, he pootae whakamaru hoki
- he wai inu, he kai

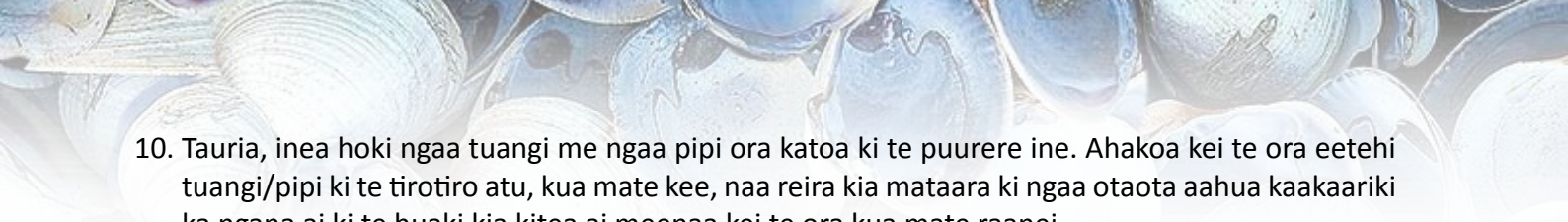
I mua i te Tirohanga

Me aata whakaropuu ngaa aakonga e ngaa kaiako. Moo te nuinga he pai te mahi mehe e 3 ngaa aakonga ki te roopuu. Me toha ngaa kaiaawhina pakeke ki teetehi roopuu aakonga ina waatea mai.

Ngaa Ritenga Mahi moo Te Tirohanga Maataitai HGF

Titiro mai: he tikanga kotahi teenei moo te tiro maataitai, araa atu anoo ngaa tikanga whai take.

1. Whakamahia he rau puukete raraunga moo ia waahi tirohanga i runga i te tiipokatanga.
2. Tuhia te ingoa o te roopuu, o te kaituhi, o te waahi tiipoka me te ira waahi (te puu me te tau i te kara), i te rau puukete raraunga.
3. Tiro tiro ki mua ki muri i a koe ka whakapuukete ai i ngaa mea ka kitea e koe i te waahi tango taatauiria i te pouaka 'Whakamaarama moo te Waahi'. Me aata tiro tiro te Momo rarokirinuku, toona hanga me ngaa otaota o runga (ina koa, te otaota moana, te puukohu wai), me whakapuukete hoki hei whakaoho i te hunga whai waahi mai kia whakaaroaro moo ngaa tikanga waahi noho maa te maataitai.
4. Poua matapookeretia too puutapawhaa – i roto i te 2 mita o te pou tiipokatanga.
5. Aata tohua te huahua puutapawhaa maa te tuhi haere ki te one, huri noa i te tapa whakawaho o te tapawhaa ki too kaaheru iti.
6. Whakamahia te kaaheru iti hei tiipako i too taatauiria i roto i te huahua puutapawhaa, kia 10 henimita pea te hoohonu, ka hoatu ai i ngaa keringa katoa ki roto i te tapawhaatanga.
7. Rurea te puutapawhaa kia pai ai te taatari, me te riringi mai i teetehi paakete wai ki roto hei horoi atu i te one me te paru.
8. Tangohia ngaa toka, ngaa koohatu me ngaa anga (mate) mai i te puutapawhaa.
9. Koomakatia ngaa momo maataitai ora o roto, ka tautohu ai i te katoa.

-
10. Tauria, inea hoki ngaa tuangi me ngaa pipi ora katoa ki te puurere ine. Ahakoa kei te ora eeteahi tuangi/pipi ki te tiro tiro atu, kua mate kee, naa reira kia mataara ki ngaa otaota aahua kaakaariki ka ngana ai ki te huaki kia kitea ai meenaa kei te ora kua mate raanei.
  11. Whakamahia he puunaha tatau hei whakapuukete i te maha o ngaa tuangi/pipi i te rau raraunga ka whakatoopuu ai.
  12. Tauria katoatia ngaa momo maataitai ora katoa atu, me te aata whakapuukete e hia i te rau puukete raraunga. Ki te kore koe e kite i eeteahi maataitai, tuhia kore, kaahore rawa raanei, kia maarama ai kua oti teenei waahi te taatauiria.
  13. Whakahokia ngaa toka, ngaa anga me ngaa koiora ora ki te rua tango taatauiria i mua i too whakapuukete i ngaa mea katoa.
  14. I mua i too nuku ki te waahi tango taatauiria panuku aata tirohia kua whakapuuketitia e koe ngaa moohiohia KATOA.
  15. Tohaina ngaa mahi katoa (ina koa, te kaituhi rau raraunga, te kaiwhakakii paakete wai, ngaa kaikeri one, ngaa kaitaatari, te kaikoomaka maataitai, te kaitautohu maataitai, te kaitatau me te kaiine) ina nuku koe ki teeteahi ira tango taatauiria hoou.
  16. Aata tirohia he pai te tootika o ngaa raraunga maa te arotake i te ine me te tuhi puukete a te tangata, tirohia hoki kua hoatu te ingoa o te kaituhi i runga rawa o te rau puukete raraunga.
  17. Paatai atu ki ngaa kaimahi tautoko o te Huihuinga Tautoko o Te Moana aa-Tiikapa moo eeteahi aawhina moo ngaa tohutohu me te whakautu paatai.
  18. Unuhia te pou tiipako ka hari atu ki a koe kia oti too mahi tango taatauiria ki ia waahi, ki ia waahi.

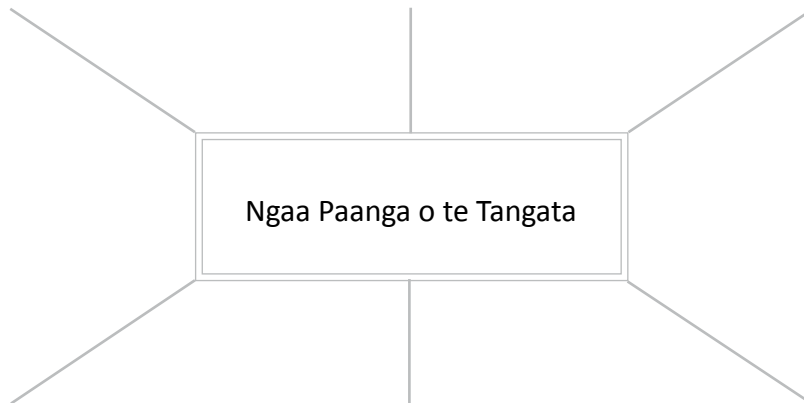
Kia oti ngaa mahi tirohanga

- Tirohia ngaa rau puukete raraunga i runga i te hohoro kia moohio ai kua pai te whakapuukete i ngaa moohiohia katoa.
- Whakahokia mai ngaa pou tuutohu me eeraa atu taputapu (te puutapawhaa, te kaaheru iti, te paakete, te raakau ine, te papa karapine/ngaa rau) ki te waahi huihui.

Hei moohiotanga maa te kaiako: Kua uru teenei ngohe i raro iho nei ki te puka mahi maa te aakonga. Ko te whakaaro ia kua uru mai hei waahi o te tirohanga. Ka whakaurua mai ki konei hei aki i a koe kia tino moohio ngaa aakonga me peehea te rapu, te tuhi hoki i te paanga o te tangata ki te waahi o te tirohanga.

Ngohe 11: Ngaa Paanga o te Tangata

Ohia manomano i raro iho nei he peehea i paangia i whakarerekeetia ai raanei too waahi tirohanga e te tangata. Maa te pikitia i te whaarangi o muri mai pea koe hei aawhina.

Koopaetia ngaa paanga tangata i runga ake nei e mea ana koe he pai.
Porowhaatia eeraa e mea ana koe he kino. He kino, he pai hoki eeteahi!

Tiipakona kia whaa ngaa paanga mai i runga nei ka whakakii ai i te ripanga i raro iho nei

Te Paanga	Te paanga ki ngaa koiora moana